

9. Pavlenko, V. V. (2015). *Osoblyvosti pidhotovky maybutn'oho vchytelya v respublitsi Pol'shcha v konteksti polikul'turnoho pidkholodu*. [Features of the future teacher training in the Republic of Poland in the context of the multicultural approach]. Vinnytsya.

10. Savina, A. K. (2008). *Pol'sha: problemy podhotovky uchytelya dlya shkolы XXI veka*. [Poland: problems of teacher training for the school of the twenty-first century]. Moscow.

11. Kwasnica, R. Introduction to myslenia about a help to the teachers in development // Pedagogical Studies, LXI. «With zagadnien of pedeutologii and kształcenia of teachers» / of R. Kwasnica ; rod. editor H. Kwiatkowskiej, T. Lewowickiego. it is Warsaw, 1995.

12. Mark Kwiek, 2010. Transformations of university. Institutional changes and evolutions of educational politics in Europe, poznan : Scientific publishing House of UAM.

13. Marta Tomaszewicz How the world talks English? Poland in a front-rank group. URL: <http://www.newsweek.pl/styl-of-zycia/of-jak-polacy-mowia-po-angielsku-ranking-znajomosci-angielskiego,artykuly,373514,1.html>

14. Order of Minister of National Community from a day on August, 1 2017 on business the detailed qualifications necessary from teachers (Dz. U. with 2017 poz.1575). URL: <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2017/1575/1>

15. Order of Minister of Science and school Higher Business from a day on January, 17 2012 w sprawie standards of studies preparing to implementation of profession of teacher. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20120000131>

16. LAW from the day of December, 14 2016 educational (Dz.U. with 2017 poz. 59, 9 and 2203) Right for URL : <https://www.prawo.vulcan.edu.pl/przegdok.asp?qdatprz=akt&qplikid=4186>

17. Law from a day on July, 27 lipcha 2005 Right about school higher (Dz.U. of number 164, p oz. 1365 is text with dn. In 05.11.2014, compatible through Office of Sejm of RP) business

18. Jacek Holub. The college of tongues will be closed. That farther? URL : http://torun.wyborcza.pl/torun/1,48723,7352415,Kolegium_jezykow_będzie_zamknięte_Co_dalej.html?disableRedirects=true

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

САВЧЕНКО Наталія Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: теорія і практика освіти молоді у Польщі та в Україні.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SAVCHENKO Nataliia Serhiivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Educational Management, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of research interests: the theory and practice of youth education in Poland and Ukraine.

Рецензент – д. п. н. професор Радул В. В.
Стаття надійшла до редакції 03. 10. 2018 р.

УДК 567. 89. 34ї

СЕМЕНЮК Олег Анатолійович – доктор філологічних наук, професор, ректор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: semenyuk_oleg@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У системі підготовки управлінців загалом і в підготовці менеджерів освіти, зокрема, важливе місце займає навчальний курс «Управління інформаційними зв'язками». Як відомо, мета цієї дисципліни полягає у формуванні знань про управління інформаційними зв'язками, про технології передачі інформації, методи та засоби її збору, відновлення, поширення та зберігання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Існує доволі широкий спектр

навчальної, наукової та науково-методичної літератури, яка стосується цієї галузі знань. Назвемо, наприклад, роботи В. С. Білоус, Л. Ф. Брикайло, О. О. Денисової, І. В. Захарової, Б. А. Кормич, В. І. Косинського, О. В. Матвієнко, Г. В. Осовської, Г. Г. Почепцова, В. Л. Плєскач, Ю. П. Сурміна, М. Г. Твердохліба та ін.

Є і розвідки, які спрямовані конкретно на вивчення й аналіз інформаційних зв'язків освітніх установ. Наприклад, праці В. Ю. Би-

кова, В. В. Гуменюк, Р. Ю. Голубевої, Л. М. Калініної, П. І. Орлова та ін.

Управління інформаційними зв'язками організацій, не залежно від їхньої специфіки, побудовано на одних принципах і має загальні постулати. Однак, є особливості, притаманні певним категоріям установ, які треба враховувати при підготовці менеджерів певних структур. Зокрема, існує певна специфіка інформаційних зв'язків навчальних закладів та їхнього адміністрування.

Метою статті є опис і аналіз таких особливостей, що пов'язані із управлінням *зовнішніми* інформаційними зв'язками освітніх установ, визначення навичок, якими мають оволодіти управлінці для ефективної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазвичай завданням навчальної дисципліни (УІЗ) є вивчення основ управління інформаційними зв'язками, перспектив розвитку зовнішніх та внутрішніх інформаційних зв'язків; набуття вмінь використовувати інформаційно-аналітичні технології у виробничих умовах тощо. Більшість навчальних програм наголошують, що в результаті вивчення предмету студент повинен *знати* типові методика, методи та системи збору, відновлення, поширення, зберігання передачі та захисту інформації; вимоги до комунікацій та інструменти їхньої реалізації; основи застосування інформаційно-аналітичних технологій під час здійснення інформаційних зв'язків, основні інструменти їхньої реалізації; типову структуру і зміст документів, що регламентують організацію та здійснення інформаційних зв'язків (план управління комунікаціями, інформаційний план організації (підприємства, установи), положення про інформаційну політику установи; нормативно-правову базу, що стосується управління інформаційними зв'язками, роботи з документами, дотримання в організації службової і державної таємниці тощо. *Вміти*: аналізувати інформаційні потреби зацікавлених осіб у зовнішніх та внутрішніх інформаційних зв'язках; описувати поширювану інформацію; визначати штат (персонал), що необхідний для технічного забезпечення інформаційних зв'язків; розробляти за типовими методиками план управління комунікаціями, інформаційний план організації, положення про інформаційну політику організації; організувати колективну роботу з документами з використанням сучасних комп'ютерних засобів; забезпечувати дотримання в установі службової та державної таємниці тощо [1; 3].

Інформаційні зв'язки установ поділяють на внутрішні та зовнішні.

Освітній заклад «поглинає» різноманітні

за своєю тематикою інформаційні потоки. Це можуть бути документи та інформація адміністративно-регулятивного характеру, нормативно-правового, культурно-виховного, навчально-наукового тощо. Наприклад: зміни до законодавчих актів у сфері освіти; інструктивні листи різних органів управління освітою; навчальні програми та плани; розпорядчі документи, що регламентують охорону праці та безпеку життєдіяльності; запрошення до участі у культурно-мистецьких або наукових заходах; нові навчально-методичні посібники або підручники; проекти освітніх концепцій; плани та умови олімпіад з навчальних предметів та багато іншого.

У науковій літературі немає загальноприйнятого визначення поняття «інформаційні потоки в педагогічних системах». У нашій статті ми пристанемо на наступне визначення: «Інформаційні потоки – це організований рух інформації, структурованої на підставі змістовно-цільового взаємозв'язку та впорядкованості, спрямованої від джерела до суб'єкта-користувача» [2, с. 6].

Сучасний навчальний заклад продукує велику кількість інформації, яку, щоб успішно функціонувати, має розповсюджувати за свої межі.

Для якісного та результативного управління зовнішніми інформаційними зв'язками майбутні менеджери мають оволодіти навичками організації та розумінням функціональних особливостей різних комунікаційно-інформаційних потоків. Це, наприклад, комунікаційні зв'язки з потенційними учасниками навчального процесу (майбутніми школярами або абітурієнтами, їхніми батьками); – інформаційні зв'язки в системі «навчальний заклад – учні – батьки»; – обмін інформацією з іншими навчальними закладами; – інформаційні зв'язки з установами, організаціями, які є в сфері інтересів навчального закладу (місцеві адміністрації, наукові установи, позашкільні заклади, громадські організації, культурно-освітні центри, господарські суб'єкти тощо); зв'язки з засобами масової інформації тощо.

Маємо розуміти, що робота в цих «комунікаційних середовищах» потребує врахування особливостей цільових груп, передбачає володіння суто практичними мовленнєвими навичками, тому що постійно виникає необхідність створювати й застосовувати різні за функціонально-стилістичною спрямованістю мовленнєві тексти. Зокрема: офіційно-ділові (листування з державними установами, різного типу господарські документи, ділові листи, заяви і доповідні, угоди тощо); навчально-наукові (виступи на конференціях і педагогічних

радах, навчальні плани, програми, наукові тези, конспекти лекцій, плани семінарських занять, індивідуальні завдання тощо); публіцистично-рекламні (інформація про заклад, інформація про вчителів і процес навчання, новини, реклама заходів тощо).

Усі вони можуть мати різні за характером комунікаційні форми. Наприклад:

1.Безпосереднє вербальне спілкування: зустрічі, бесіди, виступи на зібраннях (наприклад, батьківські, учнівські збори), наукові доповіді тощо.

2.Опосередковане (безконтактне) спілкування за допомогою різноманітних текстових ресурсів: засоби масової інформації (телебачення, радіо, газети) листівки, зокрема й рекламні, оголошення, повідомлення, листи тощо.

3.Спілкування та комунікація в мережі Інтернет – електронні інформаційні ресурси та он-лайн спілкування: сайти, групи в соціальних мережах, електронна пошта, месенджери тощо.

Деякі дослідники та багато практиків відзначають, що, на жаль, в сучасних навчальних закладах комунікація та спілкування не є сильною стороною співробітників. Важливо не тільки слухати інших, переймати та аналізувати інформацію, але й продукувати дружню критику, пропозиції для покращення виховного та освітнього процесів тощо. «В більшості навчальних закладів, особливо – вищих, практично відсутні комунікації між різними ланками управління, різними ціннісними підходами, що дестимулює ініціативу підлеглих та гальмує розвиток нової парадигми освіти» [5, с. 21].

Сучасний управлінець має можливість, а, іноді, й необхідність, працювати зі значним різноманіттям «носіїв» зовнішніх інформаційних потоків. Це газети (шкільні, університетські), Інтернет-ресурси (сайти, сторінки в соцмережах), рекламні та інформаційні листівки, буклети тощо. Але не слід забувати, що в умовах сучасного відкритого демократичного суспільства будь-яка інформація може вийти за межі обмеженого комунікативного простору і набути характеристик «зовнішньої». Виступи викладачів на науково-методичній конференції, педагогічній раді, виступ директора на святі «Першого дзвоника», промова заступника директора з виховної роботи на батьківських зборах поширюються не тільки, наприклад, в усній інтерпретації слухачів, вони можуть фіксуватися різноманітними технічними засобами і розповсюджуватися в комунікаційному просторі. Таке поширення може відбуватися як контрольовано (через сайт закладу, запрошені

ЗМІ тощо), так і неконтрольовано – записи на телефон із розміщенням в мережі, пости в Інтернеті, матеріали особистих блогів тощо. Сучасним управлінцям слід уважно ставитися до будь-якої події, заходу, ретельно готувати публічні промови, службову документацію, яка надається для користування у середовищі навчального закладу, тому що інформація про них, потенційно, може вийти за його межі. При правильній комунікативній стратегії подібне розповсюдження інформації може мати позитивні наслідки і сприяти позитивному іміджу освітньої установи.

Важливим фактором успішності управління інформаційними потоками та зв'язками має бути доступність інформації. Цьому сприяє і сучасна законодавча база. Всі необхідні для діяльності навчального закладу документи, від ліцензії та стратегії розвитку навчального закладу до навчальних програм окремих предметів мають бути у відкритому доступі для всіх учасників навчального процесу. Окрім того, ми спостерігаємо світову тенденцію до відкритості освітніх установ, яка виявляється, зокрема, й у доступності відео-лекцій навчальних курсів, авторських навчальних посібників, он-лайн-семініварів, відкритих електронних бібліотек тощо.

З огляду на вищезазначене можемо констатувати, що, одним із важливих елементів підготовки майбутніх менеджерів у сфері освіти до управління інформаційними зв'язками має бути формування своєрідної «комунікативної компетенції» та розуміння можливостей «комунікативних ресурсів» [4, с. 19–20]. У межах навчального курсу студенти повинні також отримати уміння і навички, що базуються на правилах сучасної комунікації. Зокрема, опанувати сучасну систему психологічних, філософсько-культурних, соціолінгвістичних та прагмалінгвістичних знань про структуру, закономірності та важливі явища комунікації, а також правил поведінки у різних комунікативних ситуаціях, пов'язаних із педагогічною діяльністю та зв'язками з громадськістю, набуття ефективних умінь спілкування.

Майбутні управлінці мають розуміти, що таке комунікативний процес та які його складники; знати види, аспекти, сфери та функції комунікації; з'ясувати категорії контакту у вербальній та позавербальній комунікації, принципи, які регулюють взаємоприхильність між мовцями, та особливості обміну інформацією в процесі вербальної взаємодії. Важливим також є формування умінь аналізу дискурсу як соціальної інтеракції, структури та процесу; засвоєння знань про інституційні види дискурсу, зокрема, педагогічного, та їхні особливості; оволодіння системою знань про

особливості функціонування мовних ресурсів у різновидах дискурсів, проблематики ситуаційної специфіки мовної комунікації. Фахівець повинен розуміти об'єкт і структуру інформаційного поля, сучасної комунікації, її методологію, оволодіти прийомами спілкування з аудиторією. Ну, і, зрозуміло, застосовувати набуті знання в практичній діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Сучасні засоби поширення, зберігання й накопичення інформації стимулювали певні зміни в функціонуванні та регулюванні інформаційних потоків та характері суспільної комунікації. Ці зміни позначилися на характері управління інформаційними зв'язками установ та організацій, особливо тих, які мають багатовекторні зовнішні інформаційні зв'язки. До таких організацій належать і освітні установи (навчальні заклади), сучасний менеджмент яких вже важко уявити без використання й регулювання різних за характером і сутністю інформаційних потоків. Саме тому у викладанні, наприклад, навчального курсу «Управління інформаційними зв'язками», окрім традиційних для цієї дисципліни тем, які вивчають майбутні менеджери, необхідно передбачити теоретичні та практичні заняття, зорієнтовані на аналіз особливостей сучасної комунікації. Майбутні фахівці мають отримати уміння й навички спілкування з різними цільовими аудиторіями та керування поліваріантними інформаційними потоками (зв'язками). Основні тези нашої розвідки можуть знайти своє продовження в описі та аналізі цих потоків, практичних порадах щодо управління ними.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Голубева Р. Ю. Особенности информационного управления учебными заведениями / Р. Ю. Голубева // Молодой ученый. – 2014. – №2. – С. 746–749.
2. Гуменюк В. В. Інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом: автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Гуменюк Віра Василівна; Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти Академії педагогічних наук України. – Київ, 2001. – 20 с.
3. Орлов П. І. Інформаційні системи і

технології в управлінні, освіті, бібліотечній справі: науково-практичний посібник / П. І. Орлов, О. М. Луганський. – Донецьк: Альфа-пресс, 2004. – 292 с.

4. Семенюк О. А., Паращук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. / О. А. Семенюк, В. Ю. Паращук. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 240 с.
5. Ставицький А., Затонацька Т. Формування культури якості вищої освіти в українських університетах / А. Ставицька, Т. Затонацька // Освітня аналітика України. – 2017. – №1. – С. 21–32.

REFERENCES

1. Golubeva, R. YU. (2014). *Osobennosti informatsionnogo upravleniya uchebnymi zavedeniyami*. [Features of the information management of educational institutions]. Moscow.
2. Humenyuk, V. V. (2001). *Informatsiyne zabezpechennya upravlinnya zahal'noosvitnim navchal'nym zakladom*. [Information support of general educational institution management]. Kyiv.
3. Orlov, P. I. (2004). *Informatsiyni systemy i tekhnolohiyi v upravlinni, osviti, bibliotechniy spravi*. [Information systems and technologies in management, education, library business]. Donetsk.
4. Semenyuk, O. A., Parashchuk, V. YU. (2010). *Osnovy teorii movnoyi komunikatsiyi*. [Fundamentals of the theory of language communication]. Kyiv.
5. Stavits'kyi, A., Zatonats'ka, T. (2017). *Formuvannya kul'tury yakosti vyshchoyi osvity v ukraiyins'kykh universytetakh*. [Formation of a culture of higher education quality in Ukrainian universities]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СЕМЕНЮК Олег Анатолійович – доктор філологічних наук, професор, ректор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.
Наукові інтереси: сучасна комунікація, інституційні дискурси.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SEMENIUK Oleg Anatoliiovych – Doctor of Sciences (Philology), Professor, President of Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: modern communication, institutional discourses.

*Рецензент – д. п. н. професор Радул О. С.
Стаття надійшла до редакції 08. 10. 2018 р.*